

ECN 222: Samling 8 – diskusjon

(1) K- og S-sektor

(a) Forklar hvordan petroleumssektoren bidrar til høyere velferd i Norge?

Svar: Det korte svaret er gjennom å flytte KMK (konsummulighetskurva) mot nordøst (leksjon 8-1, s. 7. Da auker forbruket av både S- og K-goder $\Rightarrow$ velferden auker. Trkk to indifferansekurver, en gjennom A og en gjennom B. Kurva gjennom B er lenger mot nordøst enn kurva gjennom A. Dvs. at vi har et bilde vi er vant med å se fra introkurs i mikro.

(b) Forklar hvorfor det er viktig å starte omstilling av norsk økonomi allerede nå sjøl om vi kommer til å ha en petroleumssektor som vil ha høy verdiskaping i mange år framover.

Svar: Leksjon 8-1, s. 9, følg bevegelsa B-C-E.

(2) Hva er de viktigste likhetstrekk og forskjellene mellom vanlig produksjonskapital og humankapital? Hva betyr dette for valg av virkemidler for å forbedre humankapitalen i en økonomi?

Likhetstrekk: Begge krever investeringer. For vanlig produksjonskapital er dette ganske lett å se, men det samme er tilfellet for kompetanse. Formell kompetanse gjennom skoleverket krever også investeringer i form av undervisningsinfrastruktur (skoler, laboratorier osv.). I tillegg kommer den tida man ikke er i lønna arbeid, dvs. man gir opp inntekt for å få kompetanse (og høyere lønn i framtida).

Kompetanseheving kan også skje internt i bedriftene eller ved at den enkelte søker etterutdanning. Også her kan man se på brukt tid til utdanning og kompetanseheving som investeringer.

Forskjeller: Arbeidstakerne eier sin egen kompetanse (humankapital) etter som slaveri er forbudt, mens produksjonskapitalen eies av bedriftene/arbeidsgiverne. Her stiller bedriftsintern kompetanseoppbygging i ei mellomstilling ved at tilbud om videreutdanning/kompetansehevingstiltak for den enkelte arbeidstakeren ofte knyttes til ei bindingstid til bedrifta.

Merknad: Det kan være positive vekselvirkninger mellom kapital og arbeid. Dette ser vi f.eks. for Cobb-Douglas: $Y = A K^\alpha L^\beta$ der en auke i kapitalen også auker marginalproduktet på arbeid: Velg to nivå av kapital der $K_1 > K_0$ og vi får $Y_L(K_1) = A \beta K_1^\alpha L^{\beta-1} > A \beta K_0^\alpha L^{\beta-1} = Y_L(K_0)$. For arbeidskraft kan vi auke humankapitalen, $h > 1$ og vi får $Y_K(hL) = A \alpha K^{\alpha-1} (hL)^\beta > \alpha K^{\alpha-1} L^\beta = Y_K(L)$.

(3) Hvilke virkemidler framstå som spesielt egna for å forbedre arbeidsproduktiviteten i en økonomi? Grunngi kort de punktene dere nemner.

Fra $Y_K(hL) > Y_K(L)$ og $Y_L(K_1) > Y_L(K_0)$ i (2) ser vi at investeringer i henholdsvis humankapital eller produksjonskapital auker marginalproduktet på den andre faktoren. Det er vanskelig å si hvilken effekt som er størst uten å vite verdiene på de to eksponentene α og β . I stedet for å fokusere på en enkelt faktor, kan det være lønt å se på samspillet mellom produksjonskapital og arbeid som vist i (2).

Virkemiddel som gjør det meir lønnsomt med investering i bedriftene er redusert skatt på formue eller boligskatt. Redusert skatt på formue gjør det meir lønnsomt å investere totalt sett, mens boligskatt gjør det relativt sett meir lønnsomt å investere i produksjonskapital.

Merknad: En kombinasjon av lågere skatt på formue og høgere boligskatt kan være lettere å få aksept for politisk.

Andre tiltak for direkte auke av arbeidsproduktiviteten er utdanning og kompetanseheving. Dette gir en total auke i verdiskapinga. Utdanning og kompetanseheving gir mao. positive eksterneffekter som er forklaring til at mange land støtter utdanning gjennom lågere studieavgifter, meir stipend, eller lån på gode vilkår til utdanning.